

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

Ds. D. Chr. Overduin

17 januari 1988

Catechismus zondag 7 vraag 21

Schriftlezing : Johannes 6 : 28 - 40

Zingen : Psalm 122 : 1
111 : 5
131 : 1,2,3,4
111 : 6

De 7e Zondag.

VRAAG 20: Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden?

ANTWOORD: Neen zij, maar alleen degenen, die Hem door een waar geloof worden ingelijfd en al zijn weldaden aannemen.

VRAAG 21: Wat is een waar geloof?

ANTWOORD: Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, dat ons God in zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus wil.

THEMA: EEN WAAR GELOOF; WAT IS DAT?

Die toevoeging 'een waar geloof', doet al enigszins de vraag opkomen: Heb je dan ook een 'ónwaar geloof'? Hét geloof is toch het ware geloof? Is dat andere, alles wat daar omheen is, is dat de naam van geloof wel waard? Ja, zo zou je kunnen redeneren, maar de bedoeling is toch goed.

Als er gevraagd wordt naar een waar geloof - wat ook in het vervolg ligt van de voorgaande vraag: "Dat die zalig worden, die Hem door een waar geloof aannemen, worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen" - als je dan dat waar geloof zó uitlegt, dat dat het geloof is, dat rust in de Waarheid die God ons in Zijn Woord heeft geopenbaard. Als je dat woord 'wáár' nu eens bijvoorbeeld zou omschrijven als 'lévend' geloof, dan valt er toch wel wat te zeggen voor die bijstelling, een wáár geloof. Want dan zou je ook kunnen spreken van een onwaar geloof en dan zou je daarmee kunnen bedoelen bijvoorbeeld, een dóód geloof. Dan kun je zeggen: Ja maar, dat is geen écht geloof. Goed, dat stem ik toe, maar laten we dat er dan even bij incalculeren, het wordt toch wel als zodanig aangemerkt. Iemand kan zich uitgeven voor een gelovige, maar dat dat toch niet het geloof is wat de Heere ons in Zijn Woord heeft geopenbaard. Nu moet je even denken bijvoorbeeld aan vanmorgen, dat je zegt: Ja, 't is goed, maar het geloof zal openbaar komen in het leven, in de beweging, - zou ik haast zeggen - in de strijd. De goede strijd des geloofs, daar wordt over gesproken. Want juist omdat het zo mens-onmogelijk is, om van die trouwe God wérkelijk af te hangen en afhankelijk te zijn, daarom kiest een mens zo gauw voor eigen kracht en eigen inzicht en eigen onderscheidingsvermogen van goed en van kwaad. Omdat hij denkt dat hij het wel weet. En juist daardoor gaat de deur eigenlijk open voor alles wat niet goed is. Je zou zeggen: Omdat er geen tegen-actie is. Die is er in het geloof wél. Daar is de Heere Zelf degene die zegt: Hóór, en uw ziel zal leven. Daar is de Heere Zelf met Zijn bestraf-fende, onderzoekende, vermanende genade altijd werkzaam. Al kunnen er ook tijden en ogenblikken zijn dat we daar niet zo van merken misschien in ons leven, maar Hij laat niet los het werk van Zijn handen.

Bij de tegenstelling van een waar geloof zou je ook nog even kunnen zeggen: Er is sprake van een 'historisch' geloof zoals men dat wel noemt. Dan wordt het klassieke voorbeeld aangehaald van Agrippa. Dat Paulus tegen Agrippa zegt: Gij weet de Schriften, ik wéét dat gij ze gelooft. En dan zegt Agrippa: Gij beweegt mij bijna een Christen te worden. Dan wordt er gezegd: Dat is een 'historisch' geloof. Dat gaat ergens niet verder dan de innerlijke overtuiging dat het wél waar is, maar verder niet. Ik ben

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

daar altijd heel voorzichtig mee, het is moeilijk, een historisch geloof; ergens is het ook een dood geloof, het is niet levend. Ik geloof dat de mensen vaak niet beseffen wat ze er mee zeggen: "Ik geloof wel dat het waar is wat er in de Bijbel staat, maar ja, het zegt mij zo niets." Ik zeg niet dat het niet voorkomt, het is droevig genoeg dat het voorkomt. Maar kijk, je komt dan op het terrein: Gijlieden gelooft dat er een God is, de duivelen geloven het ook en zij sidderen. Een mens beweegt er niet van.

Dan zou je ook nog kunnen spreken - dat wordt ook wel gedaan in de dogmatiek - van het 'wondergeloof'. Dat vind ik nog een beetje moeilijker, omdat het zaligmakend geloof, zoals we dat noemen, is ook een 'wondergeloof', dat gelooft en omhelst het grootste wonder: God geopenbaard in het vlees. Maar men bedoelt er dan mee, dat er mensen zijn die krijgen op sommige momenten in hun leven een sterk geloof, dat áán hen of dóór hen een wonder zal geschieden. Nu, dat kan; je kunt ergens geloof voor krijgen. Dat de Heere je zal helpen, ergens doorheen zal helpen, en dat kan best gebeuren. En dat gebeurt ook. En dat je misschien toch niet direct kunt zeggen dat dat nu het geloof is dat Jezus Christus niet alleen voor anderen, maar ook voor mij Zijn dierbaar bloed heeft gestort.

Denk ook eens aan de gelijkenis. Daar lees je van dat 'tijdgeloof', dat met veel enthousiasme beoefend wordt als de Boodschap komt. Maar het heeft geen wortel. En als de verdrukkingen komen dan wordt het soms weer net zo gemakkelijk losgelaten. Het zit in de psyche van de mens, zou je zeggen, het is een tijdelijk gevoel van: Tjonge, ik ben gered. Maar verder gaat het niet.

Nu ja, er zijn zoveel dingen te noemen, en ik wilde me niet daarin begeven, want er staat: "Wat is een wáár geloof. Dus het gaat eigenlijk om het wáre geloof, zoals het Woord van God ons dat leert.

Wat is dat eigenlijk: 'geloof'?

Vroeger leerden wij op de catechisatie en de kinderen leren het nu nog: kennis, toestemming en vertrouwen. Sommigen laten die toestemming er tussenuit en spreken kortweg van kennis en vertrouwen. Dan weet je uiteraard nog niet zo veel. Want wat betekent dat nu in de praktijk?

Laat ik dan eerst proberen iets over het woord te zeggen, de achtergrond van het woord.

In het Oude Testament betekent het geloof, je zou zeggen, net zo iets als wat wij zeggen: amen, het is waar en zeker. Voor de gelovigen is het zó waar, zó zeker dat het niet iets is wat in de lucht hangt, dat van God en van Zijn Woord en van Zijn Koninkrijk en van Zijn beloften. Maar het is nabij. Het ís, omdat God is de Waarheid; wat Hij zegt is waarachtig. Ik zeg niet dat al die mensen in het Oude Testament dat geloofden. Maar waar het geloofd werd viel de nadruk op het wáre en het zékere. Het stond nooit in het teken van, wat je nogal vaak aantreft ook in deze tijd: Wat is er nog zeker eigenlijk? Wat is er nu eigenlijk nog vast? De prediker staat te dralen, hij staat zijn woorden te wegen om vooral die mensen niet teleur te stellen die eigenlijk nog maar zo weinig geloven, zoals men dat dan noemt, maar die er toch ook wel bij horen. En daarom drukt de man

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

zich liever zó uit: Laten we er samen eens over denken, over de waarheid, over het geloof. En er komt van alles en nog wat bij in deze eeuw van twijfel. Waarbij de ratio, de rede, het verstand van de mens zo bovenaan geschreven staat. En de prediker doet vaak dan ook al zijn best om zo ver mogelijk mee te gaan met de moderne mens die zich stilletjes afvraagt: Zou het allemaal wel waar zijn? Is het niet een episode in dat grote evolutie-proces van de mensheid? Is het niet een episode van pakweg vijf-, tienduizend jaar, dat de mens zich bezig houdt met religieuze zaken? Maar waar we tenslotte toch allemaal doorheen raken, doordat we zien hoe betrekkelijk alles is, en hoe weinig dat er van klopt. Er zijn toch een hoop dingen achterhaald? Enzovoorts.

Nu weet ik heus wel wat twijfel is en ik denk dat jullie allemaal daar wel iets van weten. Gelukkig misschien wel de kinderen die daar met recht - en daar mag je blij mee zijn - te klein voor zijn. Maar de ouderen zullen het heus niet iets onbekends, iets vreemds vinden, de twijfel; die knagende twijfel die het ene moment wel veel sterker kan zijn dan het andere moment. Een twijfel die misschien wel alles omvat, die alles raakt, zeg maar. Maar het is gelukkig als je nog mag zien dat die twijfel een woekerplant is, een on-kruid. Maar je begrijpt wel, als voor mij persoonlijk de prediking bepaald zou gaan worden door mijn twijfelingen, door mijn gevoelens, waarvoor zijn we dan bij elkaar? De één steekt de ander aan. In dat opzicht kun je ook zeggen: Kwade samensprekingen bederven goede zeden. De kerk is toch niet een plaats om onze twijfel te botvieren?

Weet je hoe dat nu voor mij ligt?

Als iemand mij verhalen vertelt, waar hij allemaal aan twijfelt in zijn leven, en wat hem zoal besprongen heeft, en het is serieus, hij meent het, dan zit ik heus niet met zúlke ogen te kijken, met de gedachte: Jij? Dat had ik nooit van jou gedacht. Dat denk ik niet. Waarom niet? Ik weet wat het betekent: De dwaas zegt in zijn hart, er is geen God, dat weet ik wel. Maar er is iets anders. En dat andere is, door Gods genade: Ik geloof!

En in de kerk zijn wij bij elkaar onder de belijdenis: Ik geloof!

Als jullie dan aan mij vragen: Ja maar man, hoe functioneert dat nu in je leven? Want je kunt wel zeggen: Ik geloof, maar hoe verhoudt zich dat dan?

Nu, dat zie ik juist als iets van het geloof. Ik zeg gewoon tegen mezelf: Je liegt, dat is niet waar, als er een stem zegt: ja maar Stop! Ik zeg niet dat het altijd lukt, maar ik wil maar zeggen, als het geloof niet een stukje beton is wat je op je zak draagt of één of andere medaille, die je op je borst draagt, maar het geloof is, als het ware, de aanwezigheid van de Heilige Geest in het hart, door het Woord. Dan moeten we toch niet gezapig de kant uit gaan van de moderne mens en dan die twijfel alle mooie jurkjes aantrekken die er maar voor te bedenken zijn. En het wordt ook gewoon een modeverschijnsel dat je twijfelt en dat je overal een vraagteken achter zet in deze moeilijke tijden. Want, o mensen, het is zo moeilijk om te geloven. Het is zo moeilijk om in deze tijd, met al die oorlogen, met al die toestanden, om dan nog Dan denk ik: Waar hebben wij het dan over? Echt waar! Is dát nu het geloof wat het Woord bedoelt: Het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het gepredikte Woord van God? Ik heb altijd de gedachte dat wij in de kerk zijn om, ja niet alleen om moed te krijgen, maar ook dat de Heere ons waarschuwt, dat de Heere ons vermaant naar dat Hij nodig oordeelt. ik heb ook altijd de stille hoop - of ik het weet of niet, dat is voor mij nog even vers twee - dat de Heere de Boodschap zo gééft, dat het ergens op zijn plaats is. Dat iemand zegt: Hé, daar ben ik nu juist mee bezig geweest. Of, dát is nu juist mijn nood. Of, dát is nu

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

juist mijn zonde, ik heb het gehoord. Dát hoop ik, dat die wisselwerking er is, dat de Heilige Geest dat zó bestuurt. Dat weet ik wel, het terrein van de prediking is breed. Maar - dat zal je toch met me eens zijn - je komt toch niet in de kerk om te zeggen: Hè, hè, gelukkig, hij twijfelt ook, of: Hij ziet het ook niet zitten, of dit of dat. En je hebt ook geen belang bij - laten we zeggen - een oppervlakkige belijdenis, waarvan je ook voelt dat het niet waar is. Waarbij een mens net zo goed van het Evangelie zegt: Zalig, als dat hij morgen van het weer zegt: Zalig weertje. Dan voel je ook dat dat geen bodem heeft. In de kerk heb ik altijd sterk de gedachte, dat als je nu moedeloos bent, of er zit van alles in je gedachten, dan is bij mij menigmaal in de gedachte geweest als ik hier naar toe kwam en je gedachten zijn ergens vol van, van je eigen zorgen, twijfel, noem maar op, dat altijd die woorden in de gedachten kwamen: Zo ik dit zeggen, staven zou, gewis zo ware ik niet getrouwd, Heere, voor Uw kinderen.

Kijk, wij hebben geen meepraten nodig. Dat heb je niet nodig als je ziek bent, want dan wordt je nog zieker, dan wordt het nog erger. Maar dat hebben we geestelijk ook niet nodig, meepraten. We hebben veel meer nodig dat die standaard opgericht wordt, waarbij die trouwe God verheerlijkt wordt, en die Middelaar, Die het geloof heeft behouden, Die de Voleinder van het geloof genoemd mag worden.

Ik zei al, in het Oude Testament wanneer er geloofd werd, dan was dat een geloof dat gekenmerkt werd door het váste. Door het wáár en zéker zijn. Een vaste grond. Abraham geloofde: Alzo zal uw zaad zijn, omdat Gód het hem beloofde. En God kan niet liegen. Dat geloof dat rustte op de macht en de majesteit en de trouw van God! Waar zelfs Bileam van moest zeggen: Hij is geen man dat Hij liegen kan, noch een mensenkind dat het Hem berouwen zal.

Als we in het Nieuwe Testament lezen van geloof, zoals we ook hebben horen lezen en in de brieven, dan is de achtergrond daarvan ergens precies hetzelfde. Maar de nadruk valt ietsje meer daarop: Geloven of geloof dat betekent, ergens van overtuigd te worden. Je wordt ergens van overtuigd. Zoals je leest dat Apollos bijvoorbeeld en ook de apostel Paulus overtuigden met het Woord in de hand: Kijk maar, dít is de waarheid. Waarom dat Nieuw-testamentisch geloven in het teken staat van het overtuigen, dat weet ik niet. Ik denk dat het zó is: Israël zat rondom in de wonderen. Die zaten rondom in de wonderen van uittocht uit Egypteland, de plagen, de doortocht door de Rode Zee, een woestijnreis. Ga heel de Bijbel maar door, alles gaf blijk van die tegenwoordigheid van God, zowel in Zijn zegen, als in Zijn gericht. Maar in het Nieuwe Testament komt die Boodschap van het Woord dat vlees geworden is. Dat onbevattelijke, wat voor de Joden een ergernis was en voor de Grieken een dwaasheid. Dat Woord kwam tot mensen die in allerlei goden geloofden, of niet geloofden. Vreemdelingen van de verbonden en van de beloften. En daar is ook inzonderheid nodig die overtuiging: Ik verkondig u die onbekende God, die de hemel en de aarde gemaakt heeft.

"Geloven"

Er staat hier: Het is niet alleen een stellig wéten of kennis. Niet alleen!

Wat wordt hier nu mee bedoeld, met dat vaste, dat stellende weten of kennis? Hoort dat nu écht bij het gelóóf, of is dat een aanloopweg tot het geloof? Ik geloof zeker dat hier

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

bedoeld wordt een wéten van het geloof en een kennis van het geloof. Iemand kan wel geïnteresseerd zijn in de Bijbel als boek van schoonheid. Iemand kan geïnteresseerd zijn in de archeologie en alle Bijbelse gegevens daaromtrent naspeuren. En dat hij op een gegeven moment zegt: Ik weet zeker, dat en dat klopt als een bus. Daar en daar hebben we opgegraven, dat zus en zo. Dat is een zekere kennis, maar dat hoeft nog niet direct te maken te hebben met het geloof, waardoor ik alles voor waarachtig, voor wáár houd, wat God ons in Zijn Woord heeft geopenbaard. Je kunt wel tot de conclusie komen dat Babel echt heeft bestaan, dat lijdt geen twijfel. En dat we in het Amsterdams museum de zegelring van Darius nog kunnen zien. En we hebben de steen van Meza, waar de mensen in de dagen van Hiskia met de houwelen op elkaar tikten, toen men die tunnel van twee kanten groef, waar ze toen die steen ingemetseld hebben. Dat zijn zonder meer feiten. Maar toch ben je dan nog niet tot het gelóóf gekomen. Dat is ook gevaarlijk, tegenwoordig - je moet me niet kwalijk nemen, hoor - maar als ik die dingen lees, van mensen die naar de ark van Noach zoeken en mensen die maar zo bezig zijn om te bewijzen dat de aarde zó en zó oud is. Er zal best wel wat in zitten. Wij zijn vaak te ongeïnteresseerd en misschien ook wel een beetje onkundig op dat terrein, dat we veel te makkelijk allerlei dingen slikken die ze ons voorhouden op school en noem maar op. Maar dat hoeven we helemaal niet te doen. Maar aan de andere kant, ben ik zo bang, wij moeten niet denken dat als er iemand met een paar balken uit de ark van Noach aan zou komen zetten, en het zou bewezen kunnen worden dat het inderdaad uit die tijd dateert, laten we het zo eens zeggen, dat Noach zijn naam er in geschreven had, in zo'n balk, of Sem of Cham of Jafeth, dat daardoor nog niet één mens tot het geloof zou komen; tot het geloof waar het hier om gaat. Daarom moet je daar niet te ver in gaan, met die dingen. Het is wel eens leuk om te lezen, maar dan gaan wij bewijzen dat die Bijbel toch wel gelijk heeft. Nu, dat heeft de Bijbel zeer zeker. De Bijbel is een monument van betrouwbaarheid. 'Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt en een bewijs van zaken die men níét zít! Door hetzelfde hebben de ouden getuigenissen bekomen.

Ik word er gewoon vrolijk van, als ik daar aan denk. Want dan zie ik dat dat geloof dat gans ANDERE is. Dat geloof kan midden in de ondergang zeggen: Ik ga naar huis; 'Mijn God, U zal ik eeuwig loven.' Dat geloof kan, als alles in elkaar stort en iedereen krijgt het vreselijk benauwd, gaan zingen: 'Geloofd zij God met diepst ontzag'. Dat geloof is daarom voor mij zo'n Goddelijke gave en zo'n Goddelijk werk, omdat het in geen verhouding staat - zou je haast zeggen - tot alles wat er tegen is. Het is groter, het is levend, het is machtiger. Want het is geloof in de God van Israël, Die het volk sterkte en krachten geeft. In dat geloof heeft Jacob op zijn staf geleund en hij heeft zijn zonen gezegend en hij heeft zijn voeten gestrekt op het bed en hij is gestorven. Heengegaan in de levende verwachting op God, die hem uit zes benauwdheden heeft uitgeholpen en die hem niet in de steek zal laten.

Een stervende zuster, die het nogal benauwd had zei tegen mij: Hij heeft me van mijn kindse dagen geleid en onderricht. Ik zeg: Zou je dan nu denken dat de Heere je nu laat zitten, hier in de Jordaan van de dood, in de aanvechting? En toen zei ze, haar ondanks: Nee, dat kan ik niet geloven. Kijk, daar heb je het! Het ware geloof is daarom niet een hoeveelheid kennis zonder geloof, maar het is een kennis ván het geloof! Onthoud dat goed, dat is een heel belangrijk punt. Weet je waarom? Anders gaan wij de

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

kennis als iets op zich zien. En dan kom je op dat punt: De kennis maakt opgeblazen. De kennis van het geloof niet, die maakt niet opgeblazen. De geloofskennis die zegt midden op de ashoop: Ik weet, mijn Verlosser leeft. Maar die geloofskennis bedelt ook aan de Heere: Vergeef mij al mijn zonden, die Uwe hoogheid schonden.

Daarom staat het hier zo eigenaardig in de Catechismus geschreven: "Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennis waardoor ik alles voor waarachtig houd wat God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft." Daar heb je het al, daar voel je dat deze kennis, dit weten, een geloofsweten is, dat niet op de archeologie berust, niet op de betrouwbaarheid van dit of van dat, maar op de waarheid van God, die ik gelóóf. Het kan een grote zegen zijn als je op díé manier mag weten. Want als er iemand aankomt en die zegt: Ik heb het bewijs gevonden, dan zegt je dat niet zoveel. En als iemand allerlei laatjes van opgravingen opentrekt, nu, dat is leuk, interessant, - ik vind haast alles interessant, dat is jammer, misschien, maar ja, dan lees je alles wat je lezen kunt - maar het moet aan het geloof niet af of toe doen. Nee, het geloof is de vaste grond van dingen die wij hopen.

Ik heb het al eens verteld, het is heel lang geleden, ik weet ook niet waar ik dat gevonden heb, in welke geschiedenis, maar het ligt me nog wel bij, van 't geloof als die vaste grond, dat weten ook: In de tijd van de Romeinen, toen ze dat wereld-imperium hadden, hier in de lage landen, Frankrijk, Duitsland, daar waren ze ook. Maar dan gebeurde het dat er van die rijke mensen waren in Rome en die wilden voor geldbelegging, bijvoorbeeld, een stuk grond, een heerlijkheid, bezitten, wilden ze kopen. Maar ja, dat was geen kleinigheid om hier even naar toe te gaan, zoals wij naar een huis gaan kijken. Dat kwam er vaak niet van. Dan nam men iemand in de arm, een officier van het leger. Dan zeiden ze: Joh, ik heb honderdduizend gulden en die zou ik daar wel willen beleggen, want ik hoor dat er daar nog wel goede grond is en goede mogelijkheden zijn, en dit en dat, voor de verpachting en noem maar op. Kun jij dat voor mij doen? Dan zei zo'n man: Nou, dat is goed. Hij kreeg daar wat voor. En dan ging zo iemand weg en hij kwam weer terug. En hoe is het? Nou, meneer, kijk, hier hebt u het papier, hier staat het op. Ik heb daar en daar voor zoveel geld dat en dat gekocht voor u. Het is goede grond, er staan zoveel bomen op, weet ik wat er allemaal is, maar dat staat op dat papier: 'Een bewijs van zaken, die we niet zien.' Begrijp je dat? Het geloof is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een béwijs van zaken die we niet zien.

Nu kan je zeggen, er is een bepaalde wetenschap, en kennis, tot die man gekomen. Ja, die staat daar op papier: Zoveel bunder, zoveel roe, zoveel hectare, - hoe ze in die tijd ook gerekend hebben - is je eigendom; ik weet dat ik zoveel grond heb, daar en daar in de lage landen. Wie zegt dat? Dat geloof ik. Maar hoe weet je dat dan? Nu, dat staat op dit papier. Maar je hebt het nooit gezien. Nee, maar dat geloof ik, dít is het bewijs.

Kijk, die kennis, dat weten, is een kennis des gelóófs. Want anders kan je, bij wijze van spreken, de Bijbel wel verscheuren. Dat heeft geen enkele zin meer. Het is een kennis des geloofs, waardoor ik alles voor waarachtig houd. Het is een verlichte kennis. Het is een be-amen wat de Heere heeft gezegd in Zijn Woord. Alles wat God ons in Zijn Woord heeft geopenbaard. Dat omvat alles. Mijn faillissement, Gods ontferming, Zijn welbehagen, Zijn oordeel over mij, alles zit er in. Maar het is een kennis die tegelijk geloof is dat het waar is, anders heeft het geen zin.

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

Ben je het daar mee eens? Dat we hier niet te doen hebben met een puur intellectueel-kennismogelijkheid. Maar het is iets dat amen zegt op het Woord van God. En met eerbied gesproken, het kan niet zonder, want het geloof is uit het Woord, uit het gehoor, en het gehoor door het gepredikte Woord van God. Wij hebben nodig, kennisname van wat er geschied is, van wat God zegt. Al zal die inhoud voor de één groter zijn dan voor de ander, maar het geloof zal toch een inhoud hebben? Geloof kun je toch niet omschrijven in de zin van dat het vlees beter is dan de benen? Geloof heeft toch die inhoud van wat God heeft geopenbaard in Jezus Christus, onze Heere? En anders stelt die kennis weinig voor. De Heere kan er gebruik van maken, uiteraard. Maar als het niet wordt geloofd, dan is het net, bijvoorbeeld, zo: Een heleboel dingen die weet je, maar ze worden nooit toegepast in je leven, want je hebt er niet mee te maken.

We gaan nog één stapje verder.

Het is een door mij bijna altijd aangehaald beeld in één of ander verband van de Catechismus; dat kun je zelf uitbreiden of een andere inhoud geven.

Als ter jouwer kennis komt via één of ander artikel, iets ergs, dan heb jij die kennis. Je zegt zelfs wel, dat is ook wat, wat er daar is gebeurd, dat is ook erg. Ja, dat is ook erg. En tóch, je voelt zelf wel aan, het is anders als het mij aangaat. Het lezen over een brandje is anders dan als mijn zaak in de fik gaat. Bij het ene blijf ik rustig met mijn kopje koffie zitten en ik sla het volgende artikel open en daar begin ik aan te lezen, en ik mag het misschien nog even in de herinnering hebben, dat het zo'n brand was, 't is toch erg ook, enzovoorts, maar dat ándere laat mij niet los. Het gaat mij aan. Dát is een kennis die iets dóét. Ik hol naar de telefoon: Willen jullie direct komen; de brandweer of de politie. Of ik hol naar de kraan en rol een slang uit en probeer de zaak nat te maken. Of mijn kinderen uit de vlammen te redden. Het gaat mij aan. Deze kennis is geloofskennis, want het gaat mij áán! Het ráákt mij!

Begrijpen jullie het, kinderen? Het is erg als je van een vriendje hoort dat ziek is. Maar als je zelf ziek wordt en je hebt veel pijn, dan zeg je: Mamma, wilt u de dokter bellen, of, hebt u een aspirientje voor me, ik heb zo'n pijn.

Daar zou ik nu mee willen verduidelijken, deze kennis. Dit weten is een weten van het geloof: Míjn schip is lek en ík zink en ík ben gezonken. De Heere God is natuurlijk vrij en ik wil niet komen tot een ingewikkeld rooms geloof vol twijfel en onzekerheid. God beware ons daarvoor.

Maar tegelijkertijd voel ik dit aan: Wat hebben u en ik toch nodig, die inwerking van de Heilige Geest, dat het niet iets doods is, iets wat niet leeft. Iets wat niet van buitenaf in ons leven is ingekomen. Want dan ben je ook nooit echt blij, nooit echt bedroefd. Want het hangt er eigenlijk maar een beetje bij. Dan zeg je nooit stilletjes: Heere, ik geloof, kom mijn ongelovigheid te hulp. Dan zeg je ook niet: Geloofd zij de Heere, dag aan dag overlaadt Hij ons.

Begrijpen jullie dat ook, kinderen? Soms hebben we een duwtje nodig. Dat de Heere ons het opnieuw zegt.

Deze week is er nog iemand dood gereden bij de Loosdrechtseweg. Daniëlle heeft het nog een beetje gezien. Iemand met een laken en een hoop bloed. Dat is erg. Ja kind, dan mag je terecht zeggen: Mamma, wat is het eigenlijk een wonder als ik weer thuis

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

ben, levend en wel. Stel je voor, je gaat naar school en je komt nooit meer thuis. Je verongelukt onderweg. Dat kan. Ineens wordt het iets levends voor een kind.

Dat is in het natuurlijke, hoor. In het geestelijke is het wel een beetje anders. Dat weet ik wel. Maar, theorie - praktijk, dat voel je aan, dat verschil.

Het is niet alleen. Het is het ook, uiteraard is het het ook. Want als iemand zegt: Wat geloof jij dan? Ja, dat weet ik ook niet, hoor, maar ik geloof. Dan zeg je: daar begrijp ik niets van. En terecht, daar begrijpen we ook niets van. Maar deze kennis is een kennis waardoor ik alles voor waarachtig houd wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft. Geloof je dat dan altijd maar?

Nu, dan moet ik altijd aan mijn grootvader denken, die zei wel eens op de preekstoel: Ik geloof het altijd en ik geloof het nooit. Hij wilde, denk ik, zeggen: Ik ben niet zo'n goede gelovige, maar het is wel waar en ik zeg dat ik het altijd geloof, tegen alles in. Want dat is Jezus Christus, Die in ons gaat wonen om tegen onszelf te zeggen: Nee rakker, jij houdt je mond met al je ongelooftheorieën, maar Hij heeft het woord, Hij is de Getrouwe.

Maar, zegt hij erbij, het is ook een vast vertrouwen.

Daar is al wat over te doen geweest, over dat vaste vertrouwen, vroeger al. In de tijd van de reformatie en daarna, het is altijd aan de orde geweest: 'een vast vertrouwen'.

Want, en daar komt het probleem in het kort op neer, wie heeft er nu een vast vertrouwen?

Ja, enkelen; sommige mensen hebben dat vaste vertrouwen. Die praten er makkelijk over in die zin: Ach, alles is goed. Maar er staat er soms één pal naast die zegt: Ach, wist ik dat nu maar zeker, kon ik dat nu maar eens geloven.

Nu krijg je het probleem.

Je hebt mensen gehad die zeiden: Ja, maar het vertrouwen, het volle vertrouwen, dat is echt een aparte genade. Dat is een aparte gave, die kun je krijgen of niet. Sommige mensen krijgen hem wel, sommige mensen krijgen hem niet. Maar die mensen die dat niet krijgen, dat zijn ook gelovige kinderen van God. Want ja, die kunnen toch aan de kenmerken - dat ze berouw hebben, dat ze verootmoedigd zijn - wel weten, dat ze kinderen van God zijn.

Wat kreeg je dus?

Je kreeg dit: Het gelóóf, natuurlijk, zonder geloof, in de gewone weg is het onmogelijk Gode te behagen, ook al is dat geloof de grond niet. Dat is nodig. Maar het vertrouwen des geloofs dat is meer het wél-wezen. Want ja, als je zó gaat kijken, dan zouden er maar weinig kinderen van God zijn, mensen die dat vaste vertrouwen hebben.

Je begrijpt dat door zo'n manier van praten, voorstellen, dat er een heleboel problemen worden opgelost. Dat begrijp je wel. Laten we zelf eerlijk zijn, hoeveel mensen hebben we niet, of misschien zijn we het zelf wel, of in onze naaste omgeving, of in de familie, of in de gemeente gehad, dat je zegt: Nooit dat vaste vertrouwen dat ook ik de vergeving van de zonde mag ontvangen. En dat je toch voor jezelf denkt of gelooft, ja, maar het is toch een kind van God. Het is toch een echt kind van de Heere, dat geloof ik zeker.

Nu begrijp je, als je het nu zo gaat zeggen: Het geloof is één, maar ja, dat vertrouwen, dat vaste vertrouwen. Dat kan erbij komen, en dat is gelukkig en daar moeten we ook

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

naar streven, om bidden, dat we dat krijgen, maar het kan ook zonder. Dat is de ene kant. Daardoor worden er heel wat problemen, als het ware, min of meer opgelost.

De andere kant zegt: Nee, het vertrouwen is niet iets wat erbij komt, een aparte weldaad, maar geloven is juist vertrouwen. Dat is het voornaamste van het geloof. Dat is de echte, eigenlijke aard van het geloof, het vertrouwen. Als je daar aan gaat sleutelen dan blijf je nergens.

Die twee lijnen zie je door de geschiedenis van de kerk heen. Soms wat minder duidelijk, soms een beetje gemêleerd, maar toch zie je het.

En hoe moet je dat nu oplossen?

Want ik geloof inderdaad dat het geloof vertrouwend van aard is. Niet dat het er zomaar bij kan komen, of niet. Nee, het geloof is vertrouwend van aard.

Tegelijkertijd steek ik twee handen uit naar een arme broeder of zuster, die als hij het Avondmaalsformulier hoort lezen: 'Maar ook een vast vertrouwen, dat mij al mijn zonden alleen om het lijden en sterven van Jezus Christus vergeven zijn.' Dan zeggen ze soms: Om dat nu te durven zeggen.

Tegelijk steek ik twee armen uit en zeg ik: Kom mee. Is dat dan verraad, is dat ergens een verdraaide voorstelling? Je zegt: Het geloof is vertrouwend van aard, maar tegelijkertijd probeer je je broeder of zuster die in zoveel onzekerheid verkeert, en die zegt: Als ik dat nu maar, die probeer je tegelijk mee te trekken. Dat kan toch niet?

Dan moet je consequent die kant uit gaan, wat je soms in Pauwejaanse kringen had: Allemaal niets! Ik ben het daar wel mee eens, het is ook allemaal niets. Maar het is ook ALLEMAAL niets!

Ik hoop dat ik er iets van over kan brengen, want het is eigenlijk moeilijk in woorden te zeggen. Het is meer een wolk, waar je in zit, dan dat ik een wiskundige formule uitleg. Maar om al die dingetjes, die mensen dan naar voren brengen, de één van die kant, de ander van een andere kant.

Dan zeg ik: Mensen, we zijn aan het verkeerde eind bezig, onherroepelijk!

Want het gaat om het WARE geloof. Het gaat om een WAARACHTIG vertrouwen.

Het gaat NIET om geloofwaardige mensen!

Het gaat NIET om die mensen uit één stuk, die een vertrouwen hebben, door tijd noch eeuwigheid te schokken.

DAAR GAAT HET NIET OM!

Dat **VERTROUWEN** heeft óns in bezit genomen!

Misschien spreek je er nog wel te zacht van, misschien ben je wel zo vol van **DAT** vertrouwen, dat je daarom juist zegt: **IK HEB DAT NIET!**

Je hebt gelijk, je hebt dat ook niet, maar **GOD** heeft het.

Ik wil zo graag die **KLEMTONEN** veranderen, die **ACCENTEN**.

Ik kan het niet helemaal uitleggen, maar ik voel wel waar de schoen wringt, dat we de zaken door elkaar gooien.

Laat ik het zo eens zeggen: Wij gooien die armzalige **GELOVIGE** in de war met het waarachtig **GELOOF!**

En nu gaan we aan het waarachtig geloof zitten knutselen, en zeggen: Ja maar, dat kan ik haast niet geloven, het geloof is vertrouwend van aard?

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

Er zijn zoveel mensen, juist in de kerk, die niet dat vaste vertrouwen hebben.
En dan gaan we aan dat geloof zitten knutselen.

Maar dat hoeft niet!

Wij zijn die knutselaars, maar het geloof IS en BLIJFT een vaste grond.

Al lijkt het soms in tegenspraak met wat hier geschreven staat, wat ik u zeg, maar is het niet duidelijk, alleen dít al: Dat in die vraag in de Heidelberger wordt gevraagd: "Wat is een waar GELOOF?"

Dat er NIET staat: "Wat is een echte GELOVIGE?"

Dat wordt NIET gevraagd!

Brengt je dat niet op een spoor?

Dat die sleutel niet op mijn slot past?

Maar het gaat erom, welke grote dingen de Heere mij gedaan heeft, zingt Maria. Dat Hij de nederheid Zijner dienstmaagd heeft aangezien, DAAR GAAT HET OM!

Het gaat er niet om of u zo'n verzekerd mens bent. Maar het gaat DAAROM, dat u, - misschien wel heel onzeker mensje, je hebt je aard misschien ook niet mee, je karakter niet - niet twijfelt aan de zekerheid en de trouw VAN GOD!

U zegt: Ook over mij?

Dan zeg ik: Moet je dát nog vragen? Daar moet je mee ophouden. Daar ben je het levende bewijs van, dat wij hier vandaag zijn. Het levende bewijs van de trouw van God.

Oh, dan zou ik zeggen: Je hebt eerder reden om te zingen: Kom, prijst Zijn Naam, maak God met mij groot. Daar heb je reden toe.

Heus, dat stuk onzekerheid, dat stuk wantrouwen of twijfel, dat betreft JEZELF, maar HEM niet!

Waarom spreek je anders van dat eeuwig blijvende Woord? Waarom spreek je anders van die grootheid en die trouw en die goedheid van de Heere?

Geloof je dat?

Ja, dat geloof ik, ik weet het. Ik weet dat je dat gelooft.

Maar ik?

Nee, HIJ!!

DIE KANT MOET HET UIT!!

Ja, maar als je eens wist hoe ellendig ik me voel. "Hetgeen ik doe erken ik niet"

Hoor je het geloof?

Want het is net of de apostel Paulus zegt: Daar kan ik wel een boekje over open doen, ik ellendig mens, wie zal mij verlossen?

Maar ik dank God, door Jezus Christus. Hij zegt niet: Ik kan mezelf wel vertrouwen, ik ben toch wel een goed mens. Nee, ik dank God DOOR JEZUS CHRISTUS!!

Kijk, en hoe meer je dat nu mag leren onderscheiden in je leven, hoe beter het is.

Als je het allemaal door elkaar gaat rommelen, dan blijf je tot aan het eind toe als een golfje heen en weer gaan.

En als je het mag onderscheiden, dan blijf je ook zo'n golfje, maar dan zeg je: ik leef en ik sterf en ik golf heen en weer op HEM! Die mijn leven IS. De opstanding en het leven voor mij.

DAN LEG JE DAAR DE KLEMTUON OP.

CATECHISMUS ZONDAG 7 VRAAG 21

En jij dan?

Och, laten we maar ophouden, en jij dan. HIJ!!

DAT IS DE KOERS.

Geliefde broeders en zusters, daar gaan we heen, dat is ook de arbeid in de kerk: Een ieder mens volmaakt te mogen stellen in Christus Jezus.

Als we straks afscheid moeten nemen van elkaar, dat we elkaar heus niet veel meer hoeven te zeggen.

Broeder Hogenbirk zei: "Je hoeft op geen woordje meer te wachten."

En dat hoeven wij ook niet, een blik kan al genoeg zijn.

Wat is jouw hoop? HIJ!!

In wie heb je geloofd, en nog? HIJ!!

Wat is liefde? HIJ!!

Nu, gaan we zo naar huis!

AMEN